

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

Розробник:

Туленков М.В., професор кафедри галузевої соціології, доктор соціологічних наук, професор

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о зав. кафедри галузевої соціології

Безрукова О.А.

(підпис)

Протокол №8 від «28» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ В СОЦІОЛОГІЇ
для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній ступінь магістр
освітня програма соціологія
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 20__/20__
Семестр 4
Кількість кредитів ECTS 3
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладач: Туленков М.В.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року №1

Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г. Червінська Т.Г.

© Туленков М.В., 2020 рік

КИЇВ – 2020

1. Мета навчальної дисципліни: озброєння студентів фундаментальними знаннями з загальної теорії систем і методології системного аналізу, а також необхідними вміннями і навичками використання отриманих знань у майбутній професійній діяльності.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- знання базових засад загальної та галузевої соціології, методології та методів збирання й аналізу соціальної інформації;
- вміння здійснювати проектування соціологічних досліджень та працювати з методами збирання та аналізу емпіричних даних.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Системний аналіз в соціології» відноситься до вибіркової дисципліни навчального плану підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр», спеціальності «соціологія». У межах даної дисципліни передбачається вивчення теоретико-методологічних засад системного аналізу в соціології як сучасного інструментального засобу вивчення неструктурованих і складних соціальних об'єктів, явищ і процесів. Зокрема: історичних етапів розвитку системного світогляду, структури і змісту системної теорії, методології, системних законів і принципів, основних категорій і понять, а також методів, методик, процедур і технологій системного аналізу у перебігу прикладних соціологічних досліджень. Дисципліна тісно пов'язана з низкою інших загальнонаукових дисциплін дослідницького характеру, таких як загальна теорія систем, системологія, системотехніка, синергетика, теорія дослідження операцій, теорія інформації, теорія ігор, теорія прийняття рішень тощо. Програма дисципліни складається з двох частин: частина 1 «Теорія систем як методологія системного аналізу»; частина 2. «Системний аналіз у соціологічних дослідженнях».

4. Завдання (навчальні цілі):

- надання студентам цілісних уявлень про генезу, науковий статус і можливості системної методології у пізнанні складних соціальних об'єктів, явищ і процесів в умовах глобальних змін і суспільних трансформацій;
- набуття студентами поглиблених знань про предмет, логічні, методологічні, методичні та технологічні засади, закони, принципи і методи системного аналізу, а також відповідних умінь і навичок використання системного підходу до вивчення складних соціальних об'єктів, явищ і процесів виконання у перебігу розв'язання різноманітних соціальних проблем сучасного суспільного буття;
- розширення в студентів наукового кругозору з метою використання системного аналізу для вдосконалення соціальних практик суспільного буття та підвищення ефективності управління соціальними об'єктами і процесами в сучасних умовах суспільних перетворень.

Дисципліна спрямована на формування наступних компетентностей:

- ФК23. Здатність до планування та здійснення проектних робіт у галузі вивчення громадської думки, організації роботи маркетингових служб, проведення соціальної експертизи політичних і науково-технічних рішень.
- ФК24. Вміння вести наукову дискусію та розширювати досвід участі в публічних обговореннях соціальних проблем.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання та навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінки	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
	Результат навчання			

1	1.1.Знати генезу, науковий статус, ключові концепції, структуру, функції та категорії теорії систем і системного аналізу, їх місце в системі сучасного наукового знання.	лекції, практичні заняття, самостійна робота	усна відповідь, тематична доповідь, контрольна робота	25
	1.2.Знати характер і можливості сучасних методів і технологій системного аналізу, а також шляхи їх використання в соціологічних дослідженнях для розв'язання різних соціальних проблем.	лекції, практичні заняття, самостійна робота	усна відповідь, тематична доповідь, контрольна робота	
2	2.1.Вміти визначати доцільність використання системної методології для розв'язання соціальних проблем, реалізації практичних завдань, прийняття рішень у різних ситуаціях суспільного буття. 2.2. Вміти застосовувати методи системного аналізу для визначення проблемних ситуацій, загроз та обмежень у процесі функціонування та майбутнього розвитку соціальних об'єктів, явищ і процесів суспільного буття.	лекції, практичні заняття, самостійна робота	усна відповідь, тематична доповідь, контрольна робота	25
3	Вміти презентувати науково-дослідний проект (або завдання) шляхом використання системного аналізу у перебігу розв'язанні складних завдань або проблем суспільного буття	лекції, практичні заняття, самостійна робота	презентація проекту чи завдання, контрольна робота	20
4	Вміти самостійно здійснювати аналітичну, дослідну та пошукову діяльність	самостійна робота, презентація проекту	тематична доповідь, контрольна робота	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	3	4
Програмні результати навчання						
Вміти планувати та здійснювати проектні роботи у галузі вивчення громадської думки, організації роботи маркетингових служб, проведення соціальної експертизи політичних і науково-технічних рішень (прн 29)	+	+	+	+	+	+
Вміти вести наукову дискусію та розширювати досвід участі в публічних обговореннях соціальних проблем (прн 30)	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- активна робота на семінарських заняттях, в т.ч. аудіювання: (РН-1.1, РН-1.2, РН -2.1, РН- 2.2, РН-4) – 40 балів / 24 бали
- виконання контрольних робіт: (РН-1.1, РН-1.2, РН-2.1, РН-2.2, РН4) – 30 балів/18 балів (2 роботи по 15 максимальних або 8 мінімальних бали за кожною);
- захист науково-дослідного завдання РН3, РН4 – 30 балів/18 балів ((максимум 20 (мінімум – 12) – за результат, а також максимум 10 (мінімум -6) – за презентацію здобутків);

- підсумкове оцінювання у формі заліку.

Залік виставляється за підсумком балів, отриманих за семестр. Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 60 балів* для одержання заліку, мають обов'язково написати комплексну реферативну роботу, котра за змістом і обсягом відповідає кількості неопрацьованих тем навчальної дисципліни.

7.2 Організація оцінювання:

1. Семінарські заняття оцінюються по факту їх проведення, а відповідні бали накопичуються протягом семестру.
2. Контрольна робота 1 виконується після вивчення тем 1-3 як самостійна позааудиторна робота (термін її виконання – один тиждень).
3. Контрольна робота 2 виконується після вивчення тем 4-6, як самостійна позааудиторна робота (термін її виконання - також один тиждень).
4. Індивідуальне науково-дослідне завдання виконується протягом семестру та презентується кожним студентом персонально на двох останніх за графіком навчального процесу семінарських заняттях

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. План лекцій і семінарських занять

№ теми	Назва частини і теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1. Теорія систем як методологія системного аналізу				
1	Науковий статус, еволюція, предмет, структура і функції теорії систем і системного аналізу	2	2	6
2	Основні закони, принципи та категорії теорії систем і системного аналізу	2	4	6
3	Системні концепції в сучасній теоретичній соціології	-	2	6
Контрольна робота 1		-	-	10
2. Системний аналіз у соціологічних дослідженнях				
4	Логіко-методичні основи системного аналізу у соціології	2	2	4
5	Методологія і методи системного аналізу у соціології	2	4	4
6	Специфіка системного аналізу у соціологічних дослідженнях	2	2	2
Контрольна робота 2		-	-	10
Індивідуальне науково-дослідне завдання		-	4	12
Всього		10	20	60

Загальний обсяг дисципліни- 90 годин, в тому числі:

- лекції – 10 годин;
- семінарські заняття – 20 годин;
- самостійна робота - 60 годин.

9. Рекомендовані джерела:

Основні (базові):

1. Давыдов А.А. Системный подход в социологии : законы социальных систем / А.А. Давыдов.- М.: Едиториал УРСС, 2004.- 256с. (С. 7-51; С. 52-80).
2. Системний аналіз сталого розвитку: навч. посіб. для магістрів/ за заг. ред. В.П.Беха, М.В.Туленкова.- К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015.- 512с. (С. 117-144 ; С.155-190; С.211-280).
3. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ : учеб. пособие / Ю.П.Сурмин. – К. : МАУП, 2008. – 368 с. (С.50-72; С.76-96: С.101- 128; С.132-140; С.303-318).
4. Туленков М.В. Теорія систем і системний аналіз у соціології: підручник /М.В.Туленков.-К.:Каравелла, 2020.- 596с. (С.9-60; С.78-140; С.149-246; С.250-380; С.408-495).
5. Юн Г.М. Основы теории систем и системный анализ / Г.М. Юн, К.В. Моринцева. – К.: НАУ, 2004. – 68 с. (С. 12-36: С.42-64).

Додаткові:

1. Антонов А.В. Системный анализ: ученик для вузов / А.В.Антонов.-М.:Высшая школа, 2004.- 454с.
2. Афанасьев В.Г. Системность и общество /В.Г. Афанасьев.- М.: Политиздат,1980.- 368с.

3. Ахиезер А.С. Критические пороги социальных систем /А.С.Ахиезер, Г.А.Гольц //Общественные науки и современность.-1992.-№1.-С.45-54.
4. Бейлі К.Д. Нові системні теорії в системі соціології /К.Д.Бейлі.-К.: Албані, 1994.-121с.
5. Дудник І. М. Вступ до загальної теорії систем / І. М. Дудник. – К. :Кондор, 2009. – 205 с.
6. Згуровський М.З. Системний аналіз як системна методологія передбачення / М. З. Згуровський // Системні дослід. та інформ. технології. – 2002. – №1. – С. 7 – 38.
7. Ельмеев В.Я. Социологический метод: теория, онтология,, логика /В.Я.Ельмеев.-СПб.:Петрополис,1995.- 144с.
8. Капустин В.С. Диагностика организационных состояний социальных систем: моногр./В.С.Капустин, В.Л.Романов.-М.:Изд-во РАГС,2004.- 116с.
9. Неліпа Д.В. Системний аналіз в політиці : підручник / Д.В. Неліпа. – К. :Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.
10. Новые идеи в социологии: монография /Отв.ред.Ж.Т.Тощенко.-М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2015.-479с.
11. Орловский П.М. Системный анализ (основные понятия, принципы, методология) : учеб. пособия / П.М. Орловський. – К. : ІЗМН, 1996. – 360с.
12. Прингишвили И.В. Системный анализ и закономерности /И.В.Прингишвили.-М.: Синтез, 2000.-187с.
13. Романов В.Л. Социальная саморегуляция и государственность/ В.Л.Романов.-М.: Изд-во РАГС, 2000.-141с.
14. Системы и методы принятия решений : учеб. пособие / Е.М. Угрюмова и др. - Х.: ХАИ, 2010. - 91 с.
15. Скицнадель В. Н. Основы системного анализа: учебное пособие /В.Н.Скицнадель.-СПб.: Бизнес-пресса, 2000. – 288 с.
16. Устич С.І. Системне дослідження суспільства/ С.І.Устич.-Львів: Світ,2001.-276с.